

I. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА РИСКА

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ НАВОДНЕНИЯ В БАСЕЙНА НА РЕКА ТУНДЖА

1. Характеристика на басейна на р. Тунджа.

1.1. Географско положение и граници.

Басейнът на река Тунджа заема Североизточната част на Източноромански район.

1.2. Характеристика на речния басейн.

Река Тунджа е най-големият приток на р. Марица, който се влива в нея на турска територия. Тя извира от централната част на Стара планина източно от вр. Ботев.

Дължината ѝ до границата е 350 км. До гр. Ямбол протича право на изток, като оттам прави завой на 90° и приема южна посока, която посока запазва до вливането си в р. Марица. Дължината на реката до границата е 350 км с водосборна площ 8029 км², което представлява 22,43% от площта на Източноромански район.

Река Тунджа приема към 50 притока, от които по-значителните са: р. Мочурица – водосборна площ 1278 км², дължина 86 км; р. Синаповска – площ 871 км², дължина 55 км; р. Поповска и др. Средният наклон на главната река е 5,4‰ с коефициент на извитост 2,1. Средният наклон и коефициентът на извитост за притоците варират съответно между 1,4 (р. Мочурица) и 68‰ (Магарешка река) и между 1,06 (Куруджадере) и 2,4 (р. Поповска).

Южната част на басейна на реката се простира южно от Ямболския пролом на р. Тунджа до турската граница. Тя обхваща Ямболското (150 м) и Елховското поле, хълмистата област източно и западно от Елховското поле и областта на Сремския пролом на р. Тунджа. Полето има почти равнинен характер в западната част и слабо хълмист вид в източната част. Заобиколено е от запад и югозапад от ниския и заоблен Св. Илийски рид и Манастирските височини (заоблени хълмове, 600 м високи), на северозапад от ниските ридове на Сърнена гора и на изток от редица плоски хълмове, известни с името Гледките (Бакаджиците). От Сливен надолу долината на р. Тунджа е значително по-широка (на места ширината ѝ надминава 45 км) с изключение на частта под гр. Елхово, където се стеснява така, че образува Сремския пролом в Странджа планина. В тази си част долината на Тунджа представлява нещо като продължение на Маришката долина.

Валежите в басейна на р. Тунджа се характеризират с големите си пространствени изменения: от над 1 000 ÷ 1 200 мм – за високите планински части до годишен валеж 500 ÷ 550 мм в Ямболско – Елховското поле и част от Карнобатското поле. Като се съпоставят валежните области със сравнително големи годишни валежи, напр. над 700 ÷ 800 мм, се вижда, че за някои планински масиви те слизат доста ниско и обхващат места със значително малка надморска височина. Най-големите сезонни валежи се отбелязват за зимата. Характерно за този сезон

са големите валежни суми — над 250 ÷ 300 мм, които обхващат високите части на планините, като засягат и сравнително ниски места. От друга страна, през този сезон е най-обширна областта на валежната зона 100 ÷ 125 мм за Ямболско – Елховско поле. Зимен валеж от 125 ÷ 150 мм има в долината на Тунджа при Елхово. В южната част на Тунджа, както и за някои припланински места зимният валеж е 150 ÷ 175 мм. В останалите места той е 175 ÷ 200 мм.

Пролетта се отличава с намаляване на валежите в крайграничните части на откритите към юг речни долини, като валежът през този сезон е 125 ÷ 150 мм за Тунджа. Същевременно за този сезон намалява и валежната област 100 ÷ 125 мм. В останалата част на Тунджанската област пролетният валеж е 125 ÷ 150 мм. Сливенското поле и Задбалканските полета на Източна Средна България, за този сезон имат валеж 150 ÷ 175 мм. В планинските места с 1000 ÷ 1500 м надморска височина преобладава валеж над 200 мм.

Общо в хълмистата и припланинската част периодът с възможна снежна покривка обхваща средно от 5 ÷ 10 декември до 5 ÷ 10 март, което показва, че и в тези райони характерно за зимата е честото стопяване на снежната покривка.

2. Оценка на миналите наводнения.

2.1. Основни причини за наводненията. Източници, механизми и характеристики.

Ситуации с обилни валежи, водещи до наводнения през топлото полугодие.

Такъв тип условия за наводнения съществуват през ранния топъл сезон, от средата на април докато средата на юли и съответно може да доведе до наводнения от прииждането на реки, произхождащи от западна и централна Стара планина. Това се дължи на няколко фактора: през този сезон земната повърхност е все още достатъчно влажна, има планински препятствия, които служат за отключващ механизъм на конвекция и слънчевото греене е в своя максимум, а атмосферата често е с неустойчива стратификация.

Ситуации, водещи до наводнения през студеното полугодие.

Те са свързани винаги с преминаването на отделен стационарен или бавно движещ се средиземноморски циклон или с кумулативния ефект на серия от бързо движещи се средиземноморски циклони. Бавноподвижен циклон обикновено се реализира през есента или ранна зима

Видовете наводнения според изискванията за докладване по Директивата за наводненията – 2007/60/ЕС са класифицирани по източници, механизъм и характеристика на наводненията са систематизирани в следните таблици:

Източници на наводнения

Речно – Заливане на земи от води, изтекли от част от естествена отводнителна система, включително естествени или модифицирани отводнителни канали.. Този източник може да включва наводнения от реки, потоци, отводнителни канали и временни водни течения, езера и наводнения вследствие на снеготопене.

Дъждовно (скатови води) – Заливане на земи пряко от валеж от дъжд или стичащи се по земната повърхност води. Този източник може да включва градски дъждовни води, разливания върху селскостопански площи, излишни води (превишаващи инфилтрационната способност на почвата), или повърхностни води вследствие снеготопене.

От подземни води – Заливане на земи от подземни води, издигащи се над земната повърхност. Този източник може да включва повишаване нивото на подземните води и подземен поток от повишено ниво на повърхностните води.

Морско – Заливане на земи от морски води, устия и крайморски езера. Този източник би могъл да включва заливане от морето (например екстремно ниво на приливите и отливите и/или от бури), вследствие вълновата активност или крайбрежни цунами.

Инфраструктурни – Заливане на земя от вода, изтичаща от изкуствени водозадържащи съоръжения или повреда на такива. Този източник би могъл да включва заливане от преливане канализационни системи (включително дъждовни води, отпадни води и смесена канализация), водоснабдителни съоръжения и системи за пречистване на отпадни води, изкуствени плавателни канали и и водохранилища (например, язовири и водоеми)

Други – Заливане на земи от други източници, могат да включват други цунами.

Без данни – Без налични данни за източника на наводнение.

Механизми на наводнения

естествено преливане – Наводнение на земи от води,превишаващи пропускателната способност на речното легло или нивото на прилежащите земи.

преливане на (през) защитни съоръжения – Наводнение на земя поради преливане на водите над защитните съоръжения.

повреда в защитно или инфраструктурно съоръжение – Наводнение на земи поради повреда на естествени или изкуствени защитни съоръжения. Този механизъм на наводнения би могъл да включва скъсването или разрушаването на защитно или ретензионно съоръжение или повреда при експлоатацията на помпено оборудване или затворни органи.

Блокаж/подприщване – Наводнение на земята поради естествено или изкуствено блокиране или ограничаване на канал или система. Този механизъм на наводнение може да включва запушване на канализационните системи или на съоръжения, преграждащи речното легло, като мостове и водостоци, или подприщвания, произтичащи от задръствания от лед или свлачища.

Друг – Наводнение на земя от вода по други механизми

Няма данни – Без данни за механизма на наводнение

Характеристики на наводненията

Внезапно наводнение – Наводнение, което се настъпва и спада много бързо, с малко или без предварителни признаци, обикновено резултат от интензивни валежи на сравнително малка площ

Наводнение от снеготопене – Наводнение от снеготопене, възможно в комбинация с валежи от дъжд или задръствания от лед

Друго бързо начало – Наводнение, което се развива бързо, различно от внезапното наводнение

Наводнение със средна скорост – Наводнение, което се проявява с побавен темп, отколкото внезапното наводнение

Бавно настъпващо заливане – Наводнение с по-дълго време на развитие

Наносен поток- Наводнение пренасящо висока степен наноси

Наводнение с висока скорост – Наводнение, при което водите текат с висока скорост

Наводнение с голяма дълбочина – Наводнение със значителни дълбочини на заливане

Други – Други характеристики или без особени характеристики

Без налични данни – Без налични данни за характеристиките на наводнението

2.2. Анализ на влиянието на съоръженията.

Хидротехническите съоръжения имат съществено значение за предпазване от или настъпване на наводнения. Тук е разгледано влиянието на язовирите и защитните диги, изградени по реките в басейна на р. Тунджа.

- **Язовирите** изравняват естествения отток, задържайки голяма част от обема протичащите високи вълни, като по този начин защитават по-долу разположените територии от чести наводнения. За да играят предпазваща роля, в язовирите трябва да се поддържат свободни обеми за поемане на висока вълна. От друга страна при продължителни и интензивни валежи се формират водни количества, които водят до запълване на водохранилището и до преливане. Язовирите тогава се явяват източник на наводнение, въпреки че дори в този случай поради ретензионното си действие, те значително намаляват протичащите по-надолу водни количества и размера на наводнението.

В басейна р. Тунджа са изградени и се експлоатират множество язовири с местно и национално значение като най-значимите по отношение на наводнения са „**Жребчево**” и „**Малко Шарково**”. На територията на областта са изградени около 160 бр. малки язовири, използвани предимно за риборазвъждане и напояване, като 31 бр. от тях са потенциално-опасни, тъй като са разположени над селища и част от тях са свързани каскадно.

- **Защитни диги** – Коригираните речни участъци и дигите извън населените места се поддържат ХТР в Напоителни системи – „Средна Тунджа”, а в границите на населените места – от общините. По-голямата част от тези съоръжения са изградени преди много години. Тяхната предпазваща функция зависи от под-

държането им в добро техническо състояние, от пропускателната им способност, както и от това дали техните параметри отговарят на променените условия понастоящем – геоморфологични изменения, характеристики на оттока, нови съоръжения. За проверка на тяхната пропускателната способност и устойчивост са необходими нови хидроложки и геотехнически изследвания и ново хидравлично оразмеряване, съобразено със съвременни данни за водни количества и стоежи с нормативно определена обезпеченост, както и с въздействието на други новоизградени хидротехнически съоръжения.

- **Канализационни системи** – Наводнения, причинени или допълнително усложнени от канализационните системи, възникват при интензивни дъждове, формираните водни количества от които канализацията не може да отведе безопасно поради неправилното и оразмеряване, както и при изключителни по интензитет (по-голям от определения нормативно размерителен) на валежите. Когато заустването на канализационна система е под водното ниво на водоприемника, дъждовните и отпадъчните води не могат да бъдат отведени безопасно и се получава обратно връщане и преливане през шахти.

3. Оценка на бъдещия риск от наводнения.

3.1. Оценка на заплахата от потенциални бъдещи наводнения.

При определянето на зоните с потенциална заплаха от наводнения само въз основа на историческа информация съществува риск от пропускане на застрашени зони, за които е събрана недостатъчно или напълно липсва каквато и да е историческа информация. Затова освен определените въз основа на историческа информация територии, е необходимо да се изследва дали има и други потенциално застрашени зони. Освен описание и анализ на наводнения, които вече са се случили в миналото, предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН) трябва да съдържа и оценка на евентуалните неблагоприятни последици от бъдещи наводнения за човешкото здраве, околната среда, културното наследство, техническата инфраструктура и стопанската дейност. Установяването на териториите, които биха могли да бъдат наводнени в бъдеще се налага и поради факта, че не е ясно доколко събраната историческа информация е пълна, достоверна и отчита настоящата ситуация – метеорологични и хидроложки режими, промени в речните легла, урбанизация и др. Приблизително определяне на районите с потенциална заплаха с използване на хоризонтално и вертикално отстояние от реките. Хоризонталното разстояние е променливо и се приема в зависимост от топографията и наклонът на водосборната област. В райони с планински характер ивиците са по 500 м, а в равнинните части са до 1000 м. За така определените зони е разгледана и оценена прилежащата чувствителна инфраструктура. По специално са проучени зоните с населените места, главни пътища, железопътни линии, промишлености, които застрашават човешки живот, пречиствателни станции, депа и др. Селектирани са зоните, които са в потенциален риск.

3.2. Оценка на потенциалните последици от минали наводнения, които могат да се повторят в бъдеще.

Потенциалните последици от наводнения, случили се в миналото, за които съществува вероятност да се повторят и в бъдеще, се определят като се съпоставят полигоните на залетите площи с разположението на обектите, свързани с човешкото здраве, околната среда, културното наследство, техническата инфраструктура и стопанската дейност. За очертаване на полигоните на залетите площи от определените като значими минали наводнения са направени изчисления, като са използвани измерени профили, определени максимални водни количества с регионални зависимости и прилагането на хидравлични формули за определяне на дълбочините.

3.3. Анализ на риска при съоръженията.

Риск, породен от водохранилищата

Основната разлика между водохранилищата и другите защитни съоръжения е, че водохранилищата пораждат нов риск, макар и малък, от разрушаване на стената при преливане на короната. Обикновено преливането на стената при короната (над нивото на преливните клапи, ако има такива) представлява опасност за съоръжението. Разрушаването на язовирната стена по опасност надвишава опасността от наводнението, породило разрушаването. По-малък риск, случващ се относително често, е отваряне на преливните клапи по причина на технологична грешка, без това да е предизвикано от наводнение. Отново трябва да се подчертае, че сигурността, осигурявана от големите и значими водохранилища, може да бъде компрометирана при неправилно управление на водоползването, респективно на заетия (свободен обем).

Риск, породен от защитни диги

Коригираните речни участъци и дигите извън населените места се поддържат от ХТР в Напоителни системи – „Средна Тунджа”, а в границите на населените места – от общините. По-голямата част от тези съоръжения са изградени преди много години. Тяхната предпазваща функция зависи от поддържането им в добро техническо състояние, от пропускателната им способност, както и от това дали техните параметри отговарят на променените условия понастоящем – геоморфологични изменения, характеристики на оттока, нови съоръжения. За проверка на тяхната пропускателна способност и устойчивост са необходими нови хидроложки и геотехнически изследвания и ново хидравлично оразмеряване, съобразено със съвременни данни за водни количества и стоежи с нормативно определена обезпеченост, както и с въздействието на други новоизградени хидротехнически съоръжения.

Риск, породен от селищни канализационни системи

Наводнения, причинени или допълнително усложнени от канализационните системи, биха могли да възникнат при интензивни дъждове, формираните водни количества, от които канализацията не може да отведе безопасно поради неправилното ѝ оразмеряване, както и при изключителни по интензитет (по-голям от определения нормативно оразмерителен) на валежите. Когато заустването на канализационна система е под водното ниво на водоприемника, дъждовните и отпа-

дъчните води не могат да бъдат отведени безопасно и се получава обратно връщане и преливане през шахти.

3.4. Преглед на местоположението на териториите, които могат да се използват за редуцирането на високите вълни.

В хода на разработването на ПОРН и установяването на териториите, застрашени от минали и потенциални наводнения, беше изследвана възможността да бъдат намалени значителните неблагоприятни последици за чувствителните зони. За тази цел бяха обследвани наличните ретензионни низини, разположени по протежение на реките като естествени водозадържащи повърхности. Такива са повечето земеделски земи в поречието на големите реки, включително намиращи се зад защитна линия от диги. При тези случаи се налага съзнателно разрушаване на дигите, за да може водният обем, преминал през разрушената дига да облекчи и намали високата вълна в основното течение.

3.5. Анализ на значимостта на влиянието на климатичните промени.

Моделирането на климатичните промени и по-специално на тенденциите на изменението на количеството на валежите и честотата на интензивните валежи показват две разнопосочни тенденции. Едната е за незначително намаляване на количеството на валежите, в това число в басейните на река Тунджа. Другата е за увеличаване на честотата на интензивните валежи. Както бе показано по-горе, тенденциите за изменение на честотата на появяване на валежи с денонощни суми над дадена граница се увеличават с $18 \div 20\%$. Може да се очаква, че слаби валежи ще се появяват по-рядко, а интензивните валежи, генериращи наводнения, ще бъдат с повишена вероятност. Тенденциите в изменение на максималния отток и съответно появяване на наводнение могат да бъдат обобщени по следния начин: в целия басейн на река Тунджа съществува вероятност за увеличение с 5-10% на честотата на появяване на високи води, пораждащи опасност от наводнение.

С окончателното изготвяне от Басейнова дирекция – Пловдив „Проект на предварителна оценка на риска от наводнения”, в басейна на р. Тунджа ще се обособят максимално точно потенциални райони на наводнения в областта.

II. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ИЛИ НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

1. Възстановяване/изграждане на съоръжения – държавна собственост.

1.1. Критерии за определяне на съоръжения за възстановяване или изграждане.

С особена степен на риск и опасност от наводнения са изградените язовири и микроязовири, които на територията на Ямболска област са 31 броя. В техните заливни зони попадат населени места, пътно – транспортни, електротехнически, водоснабдителни и телекомуникационни съоръжения от областта (*Приложение № 1*).

Най-сериозна опасност за областта представлява наводнение, предизвикано от разрушаване стената на язовир „Жребчево”. При запълнен максимален обем на язовира (400 млн. м³) и разрушаване на стената му, заливната вълна ще достиг-

не територията на областта за около 5 часа с височина 3,72 м, скорост около 9 км/ч и ще бъдат наводнени участъци от общините Ямбол, „Тунджа” и Елхово. Водата ще се задържи около седмица, след което ще започне нейното оттичане в границите на естественото и корито.

В заливната зона на община Ямбол попадат около 25 000 души и 1/3 от жилищния фонд, както и голям брой обекти от националното стопанство.

В община „Тунджа” попадат около 700 души, 3 000 животни и 150 тона материални ценности. Не малка част от наводнените жилищни сгради частично ще се разрушат от напора на вълната.

Ще бъде залята югозападната част на гр. Елхово с 212 семейства, обекти и фирми от националното стопанство, земеделски кооперации и лични стопанства.

В резултат от наводнението на ел. помпи и трафопостове в залетите райони ще се наруши водоснабдяването и ел. захранването. Възможно е частично прекъсване на съобщителните връзки. Голяма част от пътната мрежа ще се окаже затлачена и движението на МПС ще бъде парализирано. Част от мостовете, особено пешеходните пасарелки, ще получат сериозни повреди и частични разрушения от влачени по реката дървета и други обемисти предмети.

При запълнен максимален обем на язовир „Малко Шарково” (55 млн. м³) заливната вълна ще достигне гр. Болярово за около 8 минути, като в заливната зона попадат около 800 души и 1/3 от жилищния фонд на квартали с компактно население. Ще бъдат залети сгради на стопански обекти, склада за растително – защитни препарати и голяма част от пътната мрежа. Ще излезе от строя подстанцията и кладенците за аварийно водоснабдяване в района на гр. Болярово. Водоснабдяването на града ще продължи да функционира, тъй като се осъществява от района на с. Воден. Застрашено ще бъде част от населението на с. Дъбово и с. Попово.

В община Стралджа сериозна опасност представлява скъсването на диги от коритата на реките Мараш и Мочурица. Залети ще бъдат големи площи селскостопанска земя, стопански дворове и лични стопанства.

Като се има предвид изградените хидротехнически съоръжения на територията на областта, както и наличието на реки, които при определени условия ще покачат значително речните си води, могат да се направят следните изводи:

Основни причини за възникване на аварийни ситуации в хидротехническите съоръжения могат да бъдат земетресения, терористични действия, високи вълни и необичайни явления, като поява на пукнатини, силно увеличена филтрация, необичайни деформации, водещи до разрушения на изградените обекти и съоръженията към тях.

Най-тежка обстановка на територията на областта може да бъде създадена след преливане или скъсване на язовирните стени на големите язовири в областта.

Малките язовири, особено тези, разположени над населени места или каскадно свързани, с неизправни язовирни стени, основни изпускатели или преливници, при определени условия (обилни и продължителни валежи) могат да пре-

дизвикат наводнения на населени места, селско стопански райони и обекти от комуникационните системи в областта.

Въпросите по изясняване на стопанисването и управлението на микроязовирите, които не са приведени напълно в съответствие с изискванията на Закона за водите, ще затруднят допълнително провеждането на спасителни дейности.

Наводненията, предизвикани от бързото покачване на водите на реките в областта след валежи от дъжд или топене на снегове, също са потенциална опасност за създаване на критични ситуации в районите на руслата и речните корита.

1.2. Състояние на потенциално опасните водни обекти на територията на областта и необходими дейности за подобряване на състоянието им – Доклад на Областния управител за техническото състояние на потенциално опасните водни обекти, предприетите мерки за привеждането им в изправно техническо състояние, състоянието на съществуващите корекции на реки, дерета и диги и проводимостта на речните легла на територията на област Ямбол (Приложение № 6).

2. Отговорни областни звена и длъжностни лица от областната администрация за осъществяване на дейността.

Началник отдел ДСУТ при Областна администрация – Ямбол.

3. Експертиза на състоянието на критичните и потенциално опасни обекти и съоръжения, имащи отражение върху повече от една община.

Определяне на критичните и потенциално опасни обекти в областта, за които е необходимо изготвяне на експертизи:

- 31 броя потенциално опасни язовири;
- Критични участъци от диги и корекции на реки.

Отговорни длъжностни лица за изготвяне на експертизи:

- Областен управител на Ямболска област;
- Директор РД ПБЗН – Ямбол;
- Началник ХТР в Напоителни системи – „Средна Тунджа”.

4. Системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване на органите за управление, силите за реагиране и населението.

Определяне на необходимостта от изграждане/модернизация на съществуващите системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване.

Наличните средства и възможности за комуникация (директни телефонни връзки, обходни телефонни връзки, мобилни телефонни връзки, радиовръзка и интернет връзка) осъществяват връзките на областта с: ОЦ, ГДПБЗН, Общините на областта, съседни области и населени места.

Набелязване на конкретни системи за изграждане или модернизация.

Сателитно наблюдение на територията на областта в реално време.

Длъжностни лица от териториалните структури на министерства и ведомства за осъществяване на дейността:

- Областен управител на Ямболска област;
- Директор на РД ПБЗН – Ямбол;
- Началник ХТР в Напоителни системи – „Средна Тунджа”.

5. Обучение на органите за управление, силите за реагиране и населението.

Провеждане на обучение и учения за отработване на взаимодействието между органите за управление, съставните части на Единната спасителна система и част от населението на община Ямбол и „Тунджа” при наводнения.

Отговорни длъжностни лица от областната администрация за организиране и провеждане на обучението:

- Областен управител на Ямболска област.

6. Източници на финансиране – Държавен бюджет.

7. Дейности за намаляване на риска.

- Засилване на контрола по техническото състояние и аварийната готовност на потенциално опасните водни обекти.

- Изпълнение на предписанията, давани от проверяващите комисии.

III. МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Оперативната защита при наводнение има три основни фази:

- непосредствено преди /при опасност от/ наводнение;
- по време на наводнението;
- след наводнението – след оттеглянето на водата;

1. Непосредствено преди наводнението се извършват следните дейности:

1.1. Организира се наблюдението на водното ниво и състоянието на хидротехнически съоръжения, като събира информация за целта в ОЦ.

1.2. Извършва аварийни дейности по елементи на хидротехнически съоръжения:

- а) отваряне или затваряне на изпускатели, саваци и др;
- б) удълбочване на преливниците;
- в) отпушване на подприщвания пред мостове, водостоци, пасарелки и други.

1.3. Извършва надграждане на диги, както и изграждане на временни диги чрез:

- а) надграждане с модулни елементи;
- б) нареждане на чували с инертни материали;
- в) натрупване на инертни материали;

1.4. Участва в евакуирането на опасни химични вещества (ОХВ), радиоактивни източници и др., попадащи в заливните зони, които биха предизвикали поражения върху хората и замърсяване на околната среда.

1.5. При необходимост, съвместно с Регионална дирекция ПБЗН от Министерството на вътрешните работи, устройва лагери за временно настаняване на застрашеното население.

1.6. На база прогностични данни и информация от НИМХ, Регионална дирекция за борба с градушките, Метеорологичен център на ВВС и др. предупреждава чрез ОЦ местните власти, ведомствата и организациите стопанисващи потенциално-опасните ХТС.

Наблюдението на водното ниво и състоянието на дигите и хидротехническите съоръжения може да се извършва по суша, вода или под вода.

При извършване на наблюдение по суша се прави визуален оглед. При необходимост се въвежда непрекъснато наблюдение, като съоръжението се разделя на участъци и се осигурява постоянна връзка между екипите на отделните участъци, както и на всеки екип с ОЦ.

При извършване на наблюдение по вода, при необходимост плавателното средство може да се осигури към брега. Поддържа се постоянен контакт между служителите на борда на плавателното средство и ръководителят на брега.

При необходимост от наблюдение на съоръжения под вода се привличат водолази от Главна дирекция ПБЗН, като се спазват всички изисквания по организация на водолазната дейност.

При организирането на наблюдението на водното ниво и състоянието на дигите и хидротехническите съоръжения се привличат специалисти от общините или ведомствата и териториалните им звена или служби, имащи отговорности за наблюдаваните обекти.

При извършване на дейности по хидротехническо съоръжение, ръководителят на екипа действа въз основа на аварийният план на съоръжението. Дейностите се извършват в присъствието и съгласно указанията на експлоатационния техническия персонал, който ги обслужва. При липса на такъв персонал се привличат специалисти от общините или ведомствата и териториалните им звена или служби, имащи отговорности за съоръжението.

Информирането на населението за опасността от наводнение, неговите мащаби и евентуалните му последици, а така също и неговото поведение и действие се извършва по средствата за масово осведомяване, колите на ОД МВР и РД ПБЗН – Ямбол.

При поискване от ОЦ юридическите лица и еднолични търговци оператори на радио и телевизионни програми излъчват незабавно и без изменение на съдържанието и смисъла неотложна информация необходима за защита на населението.

2. По време на наводнението.

2.1. След получаване на сигнала за възникнало наводнение се извършва разузнаване с цел изясняване:

- размера и границите на наводнения участък;
- параметрите на водата – височина на водния стълб, температура и ско-

рост на движение;

- информация за удавени и изчезнали хора.
- прогнозата за развитие на наводнението;
- маршрутите за изнасяне към района на бедствието;
- местоположението на блокирани от водата хора, животни и материални ценности и маршрутите за евакуация;
- състоянието на КЕМ, пътищата и пътните съоръжения в района на наводнението;
- наличие на ПОВ или други опасни вещества, които има вероятност да нанесат щети или да предизвикат екологично замърсяване;
- състоянието на хидротехнически съоръжения и хвостохранилища в наводнения район;
- удобни площадки за вертолети;
- местата за устройване на временни лагери за бедстващото население, пунктове за раздаване на храна, дрехи, вода и други;
- местата за развърщане на полеви болници;
- санитарно хигиенната и противоепидемичната обстановка;
- възможностите за добиване на местни строителни материали и вода;
- възможни места за пренасочване на водите.

2.2. Способите за извеждането на населението или животните, както и за изнасяне на материалните ценности по време на наводнение са:

- извеждане/изнасяне с плавателни средства;
- извеждане/изнасяне с придружители (при липса на течение или скорост до 0,2 м/с, височина на водния стълб до 1,2 м и възможност за самостоятелно придвижване на пострадалите);
- извеждане/изнасяне чрез използване на алпийски способности;
- извеждане/изнасяне чрез използване на високо проходима или плаваща техника.

При извеждането се спазват следните правила:

- при невъзможност да бъдат изведени всички пострадали в кратки срокове на определените места, за по-късно извежданите при необходимост се организира транспортиране от РД ПБЗН – Ямбол на храна, вода, медикаменти, затоплящи напитки, дрехи или одеяла осигурени от местните власти.
- независимо от ситуацията първи на извеждане подлежат бременните жени, майките с малки деца, болните на легло, хора в неравностойно положение, хронично болни, чието лечение изисква периодично посещение на болнични заведения (например хемодиализа), по предварителни списъци предоставени от местните власти.
- особено внимание се обръща на извеждането на хора от болнични заве-

дения, от домове за деца без родители или лишени от родителски грижи и от домове за възрастни хора.

- извеждането на пациенти от заведения за лечение на психично болни се извършва след съгласуване на действията със съответните специалисти и под тяхно наблюдение и указания.

- след извеждането на хората се предприемат **мерки за изнасяне на ОХВ**, радиоактивни източници и други вещества, които при създамата се ситуация биха могли да предизвикат поражения върху хората или замърсяване на околната среда. За целта се определят с помощта на съответните ръководители на предприятия и др. които са собственици на същите техният вид, количество, опаковка, местонахождение и състояние към момента на възникване на наводнението. След получената информация се определят приоритетите за действия и се извършва проверка на място от спасителите и от специалисти в съответната сфера, като се уточняват:

- реда и последователността за опаковане и изнасяне;
- местата за доставяне и съхранение след изнасянето;
- екипите, оборудването, апаратурата и техниката, необходими за изнасянето;
- необходимостта от специални мероприятия за тяхното неутрализиране или намаляване на вредното им въздействие;
- необходимостта от специализирани медицински екипи;
- способите, силите и средствата за изнасянето;
- допълнителните мерки за безопасност за всеки един отделен случай.

2.3. Спасителните работи започват с:

- организиране изключването на ел. захранването в наводнения район, чрез ОЦ;
- спасяване на хора, намиращи се в зоната на наводнение.

Спасителните работи включват и:

- изнасяне от зоната на наводнението на движими културни ценности, като за целта подготовката им за изнасяне се извършва от съответни специалисти в тази област;
- извеждане на животни от зоната на наводнението;
- извличане при необходимост на закъсали автомобили или друга техника.

Извършващите спасителни работи задължително работят със спасителни жилетки или елечета, като такива се осигуряват и на хората подлежащи на извеждане.

Преди започване на НАВР се създава необходимата **организация на работата**, разпределят се отговорностите, уточняват се сигналите и реда за работа, извършва се задължителен инструктаж за мерките за безопасни условия на труд. За създаване на условия за работа през нощта на спасителите от ЕСС при провежда-

не на НАВР в наводнени райони се доставят електроагрегати за осветяване на мястото на действие.

При използване на **вертолет** действията по спасяването се съгласуват задължително с командира на вертолета.

При пристигането на **екипи от друга Регионална дирекция**, същите се поставят под разпореждането и ръководството на ръководителя на място където ще работят.

Ръководителят на място при наводнение, по възможност осигурява **документирането** на провежданите дейности чрез фото и видео заснемане, вкл. дата и час на дейността. След приключване на дейността материалите се съхраняват (не по-малко от 10 год.) в РД ПБЗН.

Логистичното осигуряване на спасителните работи се организира и ръководи от РД ПБЗН, във взаимодействие с Главна дирекция ПБЗН и дирекциите в Министерството на вътрешните работи.

3. Дейности след наводнението.

След оттеглянето на водите в нормалните им граници, екипите на ЕСС участват в дейностите по възстановяването на нормалните условия за живот на населението чрез:

3.1. Провеждане на санитарно-хигиенни и противоепидемични мероприятия.

3.2. Почистване на наносите и материалите довлечени от водата.

3.3. При необходимост се надграждат и укрепват диги и други защитни съоръжения.

Приоритетна задача е изнасянето на умрели и удавени животни, наводнени храни и други, които биха се оказали потенциални източници на биологично заразяване и възникване на епидемии.

За изнасянето на **храните** се съставя протокол, който се подписва от собственика, представители на Регионална здравна инспекция (РЗИ), Областна дирекция „Безопасност на храните” (ОДБХ) и Областния и Общински съвети за сигурност.

Разчистват се **пътищата**, като наводнените автомобили и техника и се изтеглят в страни от пътя.

За разчистване на засегнатите пътища със специализирана техника се допускат само водачи на машини с необходимите по закон документи за правоуправление. Преди започване на работа се извършва специализиран инструктаж на място.

IV. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ОТГОВОРНИТЕ ОРГАНИ И ЛИЦА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕДВИДЕНИТЕ МЕРКИ

1. Евакуация (временно извеждане) на населението от една община в друга община на областта при бедствие (Приложение № 4).

Длъжностно лице, което разпорежда и координира временното извеждане

– Областен управител.

Случаи, в които се разпорежда временното извеждане – чл. 52 от ЗЗБ.

1.1. Места за временно настаняване на населението от една община в друга община на областта при бедствие.

Определяне на подходящи места за временно настаняване (използване на сгради, предварително избрани за тази цел, изграждане на палаткови лагери).

Длъжностно лице от областта, отговорно за осигуряване на недостигащото оборудване – Началник отдел „Държавна собственост и устройство на територията”.

Източници за осигуряване на недостигащо оборудване в случаи на необходимост – ГДПБЗН, МВР, МО, БЧК, фирми и ведомства, разполагащи с такова оборудване.

Длъжностни лица управляващи местата за временното настаняване – държавна собственост – Началник отдел „Държавна собственост и устройство на територията”.

1.2. Оценка на нуждите от снабдяване с храни, вода, медицински изделия, лекарствени продукти и други от първа необходимост и последваща, при повече от една бедстващи общини.

Отговорни длъжностни лица, координиращи нуждите от храни, вода, медицински изделия, лекарствени продукти и други – Областен управител и Директор на РД ПБЗН – Ямбол.

Длъжностни лица, извършващи оценка на нуждите от храни, вода, медицински изделия, лекарствени продукти и други – Директор РЗИ и Главен експерт „Социални дейности”, специалист „Логистика” в РД ПБЗН – Ямбол.

Храни – чрез общинските структури на Социално подпомагане, специализирани фирми, БЧК.

Имущества за осигуряване на временен подслон – складове на ГДПБЗН, БЧК, фирми, Държавен резерв и Агенция за чуждестранна помощ.

Дрехи – складове на ГДПБЗН, БЧК, фирми.

ЦСМП – гр. Ямбол разполага с централен склад с всички **медикаменти**, които са задължителни, съгласно Приложение № 1 към чл. 10 от Наредба № 25, за работата на Центъра за един месец. Всички филиали на ЦСМП имат запаси от изискваните медикаменти за 30 дни нормална работа. Създаден е резерв от медикаменти и консумативи, които са в наличност в централния склад, а по договор с доставчика на медикаменти има клауза за допълнителен резерв и възможност за спешна доставка при необходимост.

На територията на област Ямбол има разкрити 2 Отряда за медицинско осигуряване (ОМО), съответно към МБАЛ „Св. Пантелеймон” АД гр. Ямбол и МБАЛ „Св. Ив. Рилски” ЕООД гр. Елхово.

1.3. Транспорт – за извеждане на пострадали и евакуация, както и за извозване на материални ценности се организира съобразно общинските пла-

нове. В случай на допълнителна необходимост се използват товарни автомобили на фирма „Деспотов транс” и РД ПБЗН – Ямбол.

1.4. Разчистване на пътищата и осигуряване на проходимост между две и повече бедстващи общини.

Длъжностни лица от Областно пътно управление, отговорни за организиране и координиране на дейностите по разчистването – Директор на Областно пътно управление

Регистър на наличната техника съгласно *Приложение № 2*.

1.5. Планиране на допълнителни и резервни средства за комуникация и връзка с околния свят.

За осъществяване на по-добра координация, ръководство и оперативност е необходимо определените за ръководители на място служители съгласно Закона за защита при бедствия (от РДПБЗН) да имат служебни мобилни телефони.

Длъжностно лице, координиращо комуникациите по време на бедствие – ръководител на ОЦ (*Приложение № 4*).

1.6. Законност и ред.

Длъжностно лице, отговарящо за реда и законността в областта:

Директор на ОД на МВР.

Ред и координация/съгласуване на дейността на специализираните изпълнителни органи с длъжностното лице от областта, отговарящо за реда и законността;

- Отцепване на района, застрашен от наводнение или заливане.
- Подпомагане извеждането на хора от застрашените райони.
- Извършване на отводнителни мероприятия.
- Съдействие за оказване на първа помощ на пострадалите.
- Съдействие на специализираните звена на РД ПБЗН – Ямбол при извършване на спасителни работи и ликвидиране на последствията.

1.7. Логистика при повече от една бедстващи общини.

Участващите в логистиката длъжностни лица Зам. Областен управител – с ресор „Защита при бедствия” и Главен секретар на областна администрация разработват и финализират договорни споразумения относно доставка необходимите материали и суровини за провеждане на мероприятията, както и подпомагане реалната координация. Координацията и съгласуването на логистичните мероприятия се извършва от Зам. Областен управител с ресор „Защита при бедствия”.

1.8. Транспорт при повече от една бедстваща община.

Длъжностни лица от областна администрация, координиращи осигуряването на транспорта - Зам. Областен управител – с ресор „Защита при бедствия” и Главен секретар на областна администрация

1.9. Здравеопазване.

Длъжностно лице, координиращо действията за оказване на първа помощ - Директор на РЗИ.

2. Възстановяване на услугите и инфраструктурата на областта.

Длъжностно лице от областна администрация, координиращо дейностите по възстановяването и законосъобразното изразходване на финансовите средства – Главен секретар на областна администрация, Директор на дирекция „Административно-правно обслужване, финанси и управление на собствеността, Началник отдел „Регионално развитие”.

Длъжностни лица, отговорни за определяне на местата и обектите (инфраструктурата) за възстановяване; степенуване по важност на обектите; извършване на възстановителни работи – Директор РД ПБЗН – Ямбол, Началник отдел „Регионално развитие” – областна администрация.

3. Подпомагане (неотложна помощ) на засегнатото население.

Длъжностно лице от областната администрация, координиращо външното и вътрешно подпомагане, приемането и обобщаването на заявките, определяне на местата в областта за приемане на заявките, разпределението, раздаването и отчитането на подпомагането – Директор на дирекция „Административно-правно обслужване, финанси и управление на собствеността” и Директор на дирекция „Административен контрол, регионално развитие и държавна собственост”.

V. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ ДЕЙНОСТИ

1. Планира се изграждане на палаткови лагери както следва:

Община Ямбол – източно от обходен път „Изток” за 2 000 души;

Община „Гунджа – на подходящи за целта терени извън населените места за 1 000 души;

Община Елхово – на 300 м. южно от обходния път на гр. Елхово за 1 000 души;

Община Стралджа – западно от гр. Стралджа посока с. Зимница и северно посока „Петолъчката” общо за 1 000 души;

Община Болярово – северно от гр. Болярово посока с. Ст. Караджово за 1 000 души;

Област Ямбол – Промислена зона на гр. Ямбол – 18 356 кв. м. – АЧДС № 2603/2008 год. за 2 000 души.

2. Оценка на наличното и недостигащото оборудване за определените терени и сгради държавна собственост.

2.1. Налично оборудване от РД ПБЗН – Ямбол.

№	Вид имущество	Мярка	Количество	Местонахождение – складова база
1.	Походно легло	бр.	54	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27

2.	Шалте	бр.	46	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
3.	Дюшек	бр.	106	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
4.	Одеяло	бр.	137	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
5.	Кърпа хавлиена	бр.	65	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
6.	Посуда за храна			
	чини дълбоки	бр.	120	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	чини десертни	бр.	60	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	гарафи за вода	бр.	14	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	вилици алпака	бр.	20	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	лъжици алпака	бр.	14	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	канчета за храна	бр.	42	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	тенджери емайлирани	бр.	2	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	казан емайлиран	бр.	1	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	казанчета термофонни	бр.	10	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	дъски за хляб	бр.	2	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	лъжици чаени	бр.	57	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	ножове малки	бр.	96	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	оцетници пластмасови	бр.	6	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	солници	бр.	14	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	тел за разбиване на яйца	бр.	1	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	черпаци емайлирани	бр.	2	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	черпаци алпака	бр.	5	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
	пепелници алуминиеви	бр.	14	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
7.	Маса походна	бр.	15	Складова база с. Ген. Инзово
8.	Стол походен	бр.	50	Складова база с. Ген. Инзово
9.	Палатка			
	20-местна	бр.	5	Складова база с. Ген. Инзово
	4-местна	бр.	2	Складова база с. Ген. Инзово
	палатка РП	бр.	41	Складова база с. Ген. Инзово
10.	Водоноска 1500 л	бр.	1	гр. Ямбол ул. „Клокотница” 27
11.	Походна кухня	бр.	1	Складова база с. Ген. Инзово
12.	Индивидуални средства за дихателна защита - респиратори	бр.	2 000	Складова база с. Ген. Инзово

– ел. агрегат 30 kW – 1 бр.;

– автомобили за снабдяване – 1 товарен и 2 лекотоварни;

2.2. Разчет на недостигащото оборудване за областта.

Общините не разполагат с налично оборудване и имат следните необходими:

Община	палатки 12 – 14 м.	одеяла	походни легла	водоноска	ел. агрегат
Ямбол	70	2000	2000	8	6
„Тунджа”	50	3000	1000	7	5
Елхово	70	2000	1000	4	3
Болярово	50	2000	1000	4	3
Стралджа	50	2000	1000	4	2
Общо:	290	11 000	6 000	27	19

3. Определяне на терени във всяка община за разполагане на сили на Единната спасителна система от други области.

Община Ямбол и община „Тунджа” – база на група СД на РД ПБЗН и район на РСПБЗН Ямбол

Община Елхово и община Болярово – район на РСПБЗН – Елхово

Община Стралджа– район на РСПБЗН – Стралджа.

4. Определяне на сгради за настаняване на пострадало население

Община Ямбол – ОУ „Йордан Йовков” и ОУ „Любен Каравелов” гр. Ямбол, както и съгласно *Приложение № 5*;

Община „Тунджа” – 17 бр. общински сгради, в зависимост от това кои населени места са най-засегнати;

Община Елхово – ОУ „Св. Св. Кирил и Методи”, ОУ „Св. Кирил и Методий”, ПГ „Св. Климент Охридски” гр. Елхово, както и съгласно *Приложение № 5*;

Община Стралджа – 3 броя училища и 2 броя детски градини, както и съгласно *Приложение № 5*;

Община Болярово – ОУ в гр. Болярово.

5. Оценка на нуждите от снабдяване с храни, вода, медицински изделия, лекарствени продукти и други от първа необходимост и последваща, при повече от една бедстващи общини.

Разчет за три дни на нуждите от храни, вода, медицински изделия, лекарствени продукти и други, за цялата област.

Населено място	Население бр.	Цена за 3 хранодена в лв.	Сума	Сума за медикаменти
Община Ямбол	15 000	18,00	270 000	30 000
Община „Тунджа”	5 520	18,00	99 360	11 000
Община Стралджа	2 800	18,00	50 400	5 000
Община Елхово	3 600	18,00	64 800	10 000
Община Болярово	890	18,00	16 020	1 500
Област Ямбол	27 810	18,00	500 580	57 500

VI. НАЧИН НА ВЗАЙМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА

Координиране на структурите от Единната спасителна система – по стандартна оперативна процедура (*Приложение № 7*)

Основните съставни части на единната спасителна система осигуряват непрекъсната готовност за приемане на съобщения при възникване на наводнения, тяхната оценка и незабавни действия. Аварийните екипи се осигуряват с необходимите технически, транспортни и комуникационни средства и със средства за индивидуална защита. Взаимодействието между органите за управление и силите за провеждане на НАВР се извършва по действащата УКВ радиосвързка, а при необходимост се организира КВ радиосвързка.

Взаимодействието се осъществява от ОЩК на НАВР чрез Оперативния център (ОЦ), като допълнително се уточнява следното:

- Определяне мерките за защита на населението.
- Участници и режими на работа за провеждане на защитни мероприятия.
- Видове осигурявания.

Цялостната дейност по взаимодействието обхваща получаването и предаването на информация в национален мащаб.

VII. РЕД ЗА РАНО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ И ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ОРГАНИТЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ, НА СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА И НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ НАВОДНЕНИЯ.

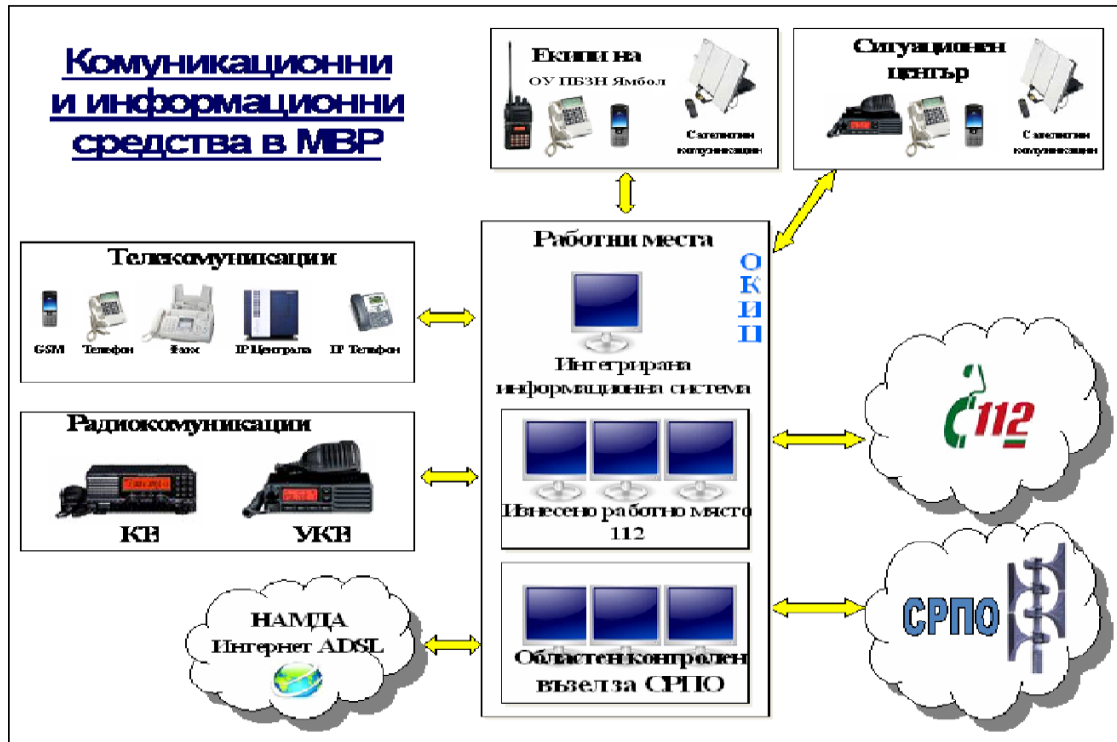
Налични средства и възможности за комуникация (директни телефонни връзки, обходни телефонни връзки, мобилни телефонни връзки, радио връзка и интернет връзка) на областта с околния свят – ОЦ, с ГДПБЗН, с общините на областта със съседни области и населени места, с длъжностни лица от общините и областта (*Приложение № 4*).

„Алкател – Лусент България” ЕООД – район Ямбол (БТК) предоставя на Областен Щаб за координация при обявено „Бедствено положение” в община и/или на територията на областта директни телефонни канали. По искане на Щаба за координация „Алкател – Лусент България” ЕООД – район Ямбол имат възможност да предоставят и други телефонни канали, неписани в двустранния протокол.

Ранното предупреждение и оповестяването на областно и общинско ниво, кметство и населено място се осъществява от ОЦ на РД ПБЗН – МВР.

При опасност или възникване на бедствие, изискващо координация на областно и общинско ниво, ранното предупреждение и оповестяването се извършва по заповед на областния управител, кмета на засегнатата община или Директора на – Ямбол. Заповедта се изпълнява от ОЦ – Ямбол и се информира НОЦ.

Системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението е предназначена за едновременно предупреждение и оповестяване на големи групи хора на определена територия за предстоящо или настъпило бедствие или въздушна опасност и за излъчване на указания за необходимите мерки и действия чрез акустични сигнали и гласова информация.

Информирание на населението:

Областният щаб за координация предоставя на населението в зоната за неотложни защитни мерки следната предварителна информация:

- Планираните мерки за помощ и защита на здравето на хората, в случай на аварийна обстановка.

- Действията на населението при аварийна обстановка.

В случай на аварийна обстановка засегнатото население незабавно се уведомява от ОЩК и периодично се информира за аварийната обстановка, нейните характеристики, прогнозата за развитието и предвидените защитни мерки и при необходимост – за мерките за защита на здравето, които трябва да бъдат предприети, включително:

- вида на аварийната обстановка и при възможност характеристиките ѝ (характер, продължителност и възможно развитие);

- организация на възможна евакуация;

- информация за съдействие на органите на изпълнителната власт и аварийните екипи и спазване на техните разпореждания.

Когато е възможно възникване на авария, населението в зоната за неотложни защитни мерки се уведомява за това и преди нейното възникване получава следните **информация и съвети**:

- Настройване на определена честота на радио- и телевизионните приемници;
- Подготвителни съвети към здравни, детски и учебни заведения и другите организации съгласно външния аварийен план;
- Препоръки към определени професионални групи.

VIII. ЕКИПИ И СРЕДСТВА НА СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА И ВРЕМЕ ЗА ГОТОВНОСТ ЗА РЕАГИРАНЕ (Приложение № 2 и 3).

IX. ПРИЛАГАНЕ, ПРЕГЛЕД И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА НА ОБЛАСТТА.

Планът се усвоява чрез провеждане на тренировки и учения на органите на управление и силите за реагиране.

В проиграването на плана участват съответните длъжностни отговорни лица от областна администрация и всички институции, имащи ангажименти по защитата при бедствия.

Планът се актуализира по ред определен със заповед на Областния управител, при настъпили промени на основни длъжностни лица, реда и начина за осъществяване на връзка, силите и средствата на Единната спасителна система.